

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH PANA JANA ZACHA

Zpracovali: Jan Chalupa, Viktorie Malá, Anna Matoušková, Aneta Štorková, žáci 6.A a 8.D ZŠ E. Rošického 2, pod vedením paní učitelky Jiřiny Nápravníkové.

Pan Jan Zach se narodil 25. 3. 1946. Narodil se do věřící rodiny, náboženství mělo na jeho životní osudy velký vliv. Je nejmladší ze 4 sourozenců. Rodiče Alois a Marie společně vychovali tři syny Jiřího, Vladimíra a Jana a dceru Marii. Rodina se tím, že chodí do kostela, nikdy netajila. Tento fakt ale státní bezpečnost nikdy nedokázala pochopit. Podle nich do kostela „chodí staré babičky.“ Rodiče byli tvrdě a ostře nabádáni k tomu, aby nevychovávali své děti ve víře.

„My jsme se nenechali....., za svoji víru jsme se nestyděli.“

V roce 1952 Jan nastoupil do první třídy. Do školy se těšil. Vždy rád objevoval nové informace, těšil se tedy na vše, co se ve škole naučí. Ale nejvíc na hodiny náboženství. Náboženství učil pan katecheta. Na děti byl velice hodný a zvědavému chlapci odpovídal na jeho otázky. Jana zajímalo vše, co souviselo s vírou. Podle svých slov ve škole „hodně zlobil“. Ostatní se ho ptali:

„Když tak zlobíš, jak se to shoduje s tvou vírou? Všichni jsme zlobiví, tak se budu snažit polepšit.“

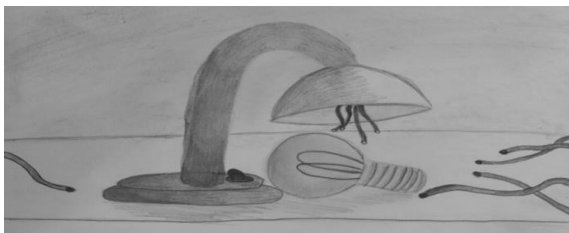
Malému Janovi bylo 8 let, když mu nečekaně zemřel milovaný

tatínek. Tatínek byl vášnivý kutil, velice šikovný člověk, který si lehce poradil s každou prací.

„V mých očích to byl táta, který všemu rozuměl, můj velký vzor.“

Jeho kutilství se mu stalo osudným. Jako dnes si Jan pamatuje stolní lampičku, jejíž dráty měl rozloženy na stole.

„Opravoval lampičku, dostal přímý zásah do srdce a před mýma očima zemřel.“

Na tento zážitek Jan nikdy nezapomene. Měl zakázáno o tom mluvit. I když byl velice upovídaný,

„dokázal jsem o tom mlčet, protože tato věc

byla velice vážná.“

Na tatínka velice často vzpomínal. Zdědil po něm technický talent, také rád kutil a opravoval.

„To, že jsem nemohl mluvit o těchto závažných věcech, jsem si vynahrazoval různými rozpustilými kousky.“

Rád bavil své kamarády různými legračními výstupy. Přilnul k četbě Káji Maříka, přečetl všech 5 dílů. Četl verneovky a různé skautské knížky. Odtud čerpal inspiraci nejen pro různé legrácky, ale četba se mu stala únikem ze světa dospělých, ze světa pronásledování a výslechů StB. Zavřel se do svého světa a vybájl si své samotářské čapí hnízdo.

„Žil jsem ve mém uzavřeném soukromí jako čapí mládě, které žilo někde převysoko nahoře. Tam jsem vnímal krásnou modrou oblohu, ticho a zpěv ptáků. Snil jsem o tom, abych mohl také volně létat.“

Nadhled byl pro Jana vždy velice důležitý. Nerad z tohoto světa sestupoval do světa reality, do světa svých dospělých sourozenců.

Zálibu v knížkách a dějinách zdědil Jan po své mamince. Jeho oblíbený hrdina Kája Mařík dokázal provádět nezbednosti a

„zároveň se uměl chovat v kostele, jak se patří.“

Na léta ve škole dnes pan Jan velice rád vzpomíná. Vzpomíná na různé legrácky, které se spolužáky vyváděli. Nyní si zpětně si uvědomuje, v jaké byli jeho učitelé situaci.

„Museli řediteli zdůvodňovat, proč chodíme do náboženství a nechodíme do pionýra. Bylo to složité, do náboženství jsme chodili, byli jsme na to hrdi.“

O poznámky ve škole neměl Jan nouzi. „Ohrožuje nožem své spolužáky!“ Ve skutečnosti se ale jednalo o to, že spolužákům předváděl nůž, který

„mi zhotovil můj milovaný tatínek, chtěl jsem ukázat, jak je šikovný.“

Byla to památka na zemřelého tatínka a neuvědomil si, že nůž do školy nosit nemá.

Na dětství má pan Jan ale i nepěkné vzpomínky. Jednoho dne přišel domů ze školy.

„Našel jsem maminku, byla strašlivě usazená.“

Důvodem byla návštěva StB. Rodina byla kvůli tomu, že se netajila svým vztahem k víře, neustále v hledáčku. Doma měli v gauči ukryté knížky, které se nesměly číst. Právě z těchto knih čerpala celá rodina odpovědi na otázky, které je zajímaly, otázky, které se týkaly náboženství. I malý Jan věděl, že kdyby tyto knížky u nich objevily, bylo by to velice zlé. Gauč samozřejmě neunikl pozornosti StB. Nedá se popsat, co maminka prožívala v okamžiku, kdy slyšela větu

„Roztáhněte to šufle!“ „Já mám revma, vždyť si to roztáhněte vy.“

Šufle bylo velice velké a těžké, vyšetřovatel byl „línej estébák“ a to rodinu zachránilo.

A jaké knihy byly v gauči schované?

„V první řadě holandskej katechismus. My jsme tomu říkali holandskej katechismus proto, že byl tištěnej v Holandsku a rozmnožovanéj lidma, kteří to rozepisovali na stroji.“

Cyklostylem rozmnožená literatura byl v této době velice nebezpečná nejen pro ty, kteří rozepisovali doma na strojích zakázané knihy, ale také pro ty, kteří je četli, uchovávali a předávali dál. V ohrožení byli všichni. I když byl malý chlapec, věděl, že nesmí nikdy nic prozradit. Návštěvy StB se v rodině opakovaly stejně jako výslechy starších dospělých bratrů.

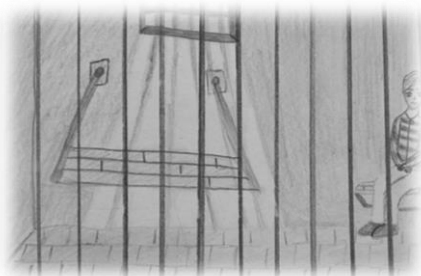
Starší bratr Jiří učil v kostele malé ministranty, jak se mají chovat při mši. To bylo důvodem výslechu. Bratra sebrali a bez soudu ho na 8 měsíců uvěznil v jihlavské věznici a vyslýchali. Přes veškerou snahu StB se jim ale nedařilo na bratra nic najít. Nedokázali mu žádný odpor a činnost proti komunistické straně. Jediné, v čem se tedy „provinil“, bylo to, že učil malé chlapce hrát fotbal a správně se chovat v kostele.

„Oni neradi viděli, když jsme se scházeli před kostelem a čtali do balónu.“

Zatčení Jiřího způsobilo problémy, když se hlásil na vysokou školu. Oba bratři byli velice nadaní, vystudovali gymnázium. Pro oba byla vysoká škola přirozenou volbou. StB se na Jiřího informovala u všech sousedů. Posudek, který na něj uliční výbor napsal, mu na několik let studium znemožnil. Bratr zjistil, že dobrý prospěch k přijetí na vysokou školu nestačí. Dobrý posudek od členů uličního výboru byl mnohem důležitějším předpokladem. Na školu byl přijatý až za 3 roky a studoval dálkově.

Také Vladimír zažil výslechy StB. Protože byl „drzejší“, byl odsouzen za protistátní činnost a označen jako protistátní element. Byl odsouzen na 2 roky nepodmíněně. Kvůli odposlechům a manipulací výpověďmi účastníků, mu bylo prokázáno to, co nikdy nespáchal.

„Bratr jim nedokázal vysvětlit, že neoživuje skautskou organizaci, která byla v té době zakázaná. Ty dva roky "natvrdo" dostal pro odstrašení druhých.“

V této době bylo Janovi 14 let, chodil do 8. třídy.

Po smrti tatínka zůstala maminka sama se 4 dětmi. Nebylo to jednoduché. Život celé rodiny byl velice těžký. Maminka byla statečná žena. Překonat tuto těžkou životní zkoušku jí pomáhaly její děti a také víra. Rodina se nikdy nebála k náboženství hlásit, náboženství jim odpovídalo na různé otázky a pomáhalo jim překonat všechny nástrahy

života. Maminka se živila jako švadlena. Byla velice šikovná. Díky tomu měla spoustu zákazníků a mezi nimi i členku uličního výboru, která psala posudek na staršího bratra. Ta jednou potřebovala opravit kabát. Maminka jí ho opravila a za odměnu si přála jedině:

„Nešpiňte mého syna, aby se dostal na vysokou.“

A stalo se. Trvalo to sice tři roky, studium bylo dálkové, ale bratr se na vysněnou školu dostal.

Po základní škole se Jan vyučil nástrojářem. Vyučil se, i když se dobře učil.

„Chodil jsem do kostela, a to se nesmělo.“

To, že se vírou netajil, mu zavřelo cestu na vytoužené studium na průmyslové škole. Jeho touha po vzdělání ale byla velká a vysněnou průmyslovku později studoval dálkově. V roce 1969 maturoval, po maturitě nastoupil jako projektant do Stavoprojektu. Práce ho velice bavila, podniku zůstal věrný až do roku 1989.

Jan i jeho sourozenci mají společnou touhu po vzdělání. Sestra Marie se učila francouzsky a snad je to osud, že její manžel je Francouz. Vdala se v roce 1965, s manželem žijí společně ve Francii. Rodina velice trpěla tím, že milovanou dceru a sestru nemohla ve Francii navštěvovat. Přišlo ale období Pražského jara,

„takže jsem rychle využil doby, kdy jsem mohl vycestovat. Naučil jsem se deset lekcí, 400 slovíček a byl jsem král.“

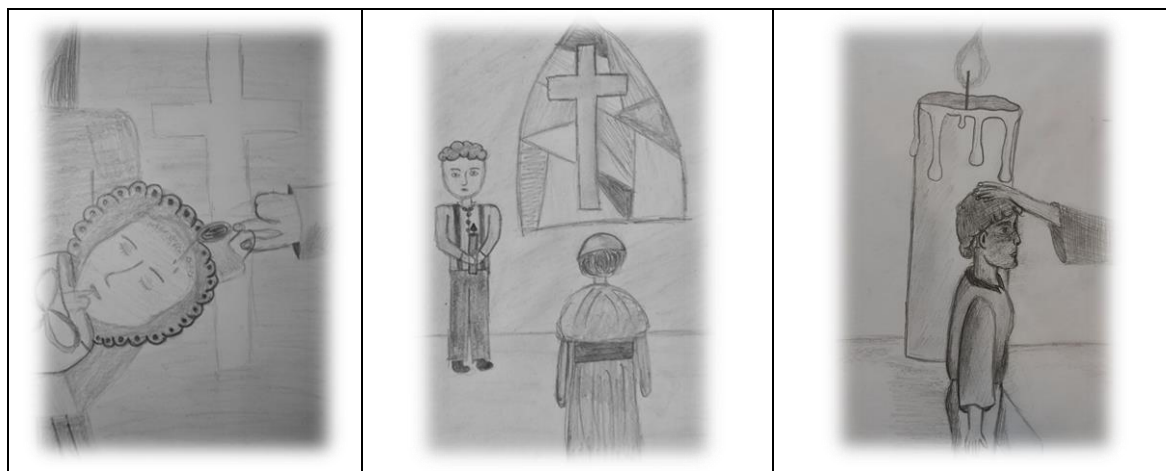

Během tří týdnů poznal život ve Francii. Zjistil, že život v „kapitalismu“ není vůbec jednoduchý a za úspěchem je vždy velice těžká práce. Byla to na dlouhou dobu poslední návštěva. Sestra sice do Československa mohla, ale její návštěva byla hlídaná, musela odevzdat pas a za svůj pobyt zaplatit. Musela být velice opatrná a téměř s nikým se nemohla stýkat.

Varhany. Životní láska pana Jana. K varhanům ho přivedla jeho zvědavost.

„Koukal jsem se na Předehru ke slávě. Tento film vypráví příběh o mimořádně hudebně nadaném dítěti. Říkám si, to bych mohl taky.“

Nejdříve chodil do hudební školy, kde ho hře na klavír učil pan ředitel Koza, velice dobrý varhaník. Díky němu se seznámil s tímto hudebním nástrojem. Postupně se naučil na varhany nejen hrát, ale naučil se je také opravovat. Nebylo moc těch, kteří ovládali tuto dovednost. Sehnat opraváře varhan bylo velice obtížné a Janovi to v životě hodně pomohlo.

Mezi důležité momenty v životě Jana patřily křtiny, svaté přijímání a biřmování. V 7 letech byl na první svaté přijímání velice hrdý. V 17 letech byl biřmován. Biřmování proběhlo v Kolíně, v utajeném režimu. Nikdo o tom nevěděl, ani správce jihlavské farnosti. Přesto mu bylo vyhrožováno sesazením, protože StB informaci zjistila.

Rok 1968. Pan Jan prožíval krásné období, byl zamilovaný, radoval se ze života. V této době také rád fotil. Fotil vše, co viděl. A najednou byly všude tanky a sovětsí vojáci.

„Fotil jsem všechny tanky a všechno, ale bohužel mi je vzali, nemám je.“

Ve škole se Jan učil ruštinu, kterou nyní využil. Snažil se od vojáků zjistit důvod, proč naši zemi napadli. Ale slyšel stále stejné odpovědi:

„Nejsme okupanti, toto je internacionální pomoc... Jsou tady podvratné živly.“

Všichni vojáci mluvili stejně, „byly to naučené fráze.“

Doba, která nastala, nebyla jednoduchá. Také v této době Janova rodina poslouchala rádio Svobodná Evropa. A opět to bylo velice nebezpečné. Poslechem rádia se netajili, sousedé o tom věděli. Na základě výslechů StB bylo jasné, že někteří z nich se o tuto informaci rádi podělili,

„prostě nás práskli“. I v této době Jan hodně četl. Četl i Poučení z krizových let.

„...lidem začali vštěpovat věci, které vůbec neexistovali.“

Díky informacím z knih a rádia Jan věděl, kde je pravda. Není možná náhoda, že z historických osobností jsou mu velice blízké názory Jana Husa, člověka, který je symbolem boje za pravdu.

Pan Jan se ženil roku 1972. S manželkou Marií se seznámili na sídlišti. Oba jsou věřící, mají společnou lásku ke knihám. Postupně se jim narodily tři děti. V roce 1973 Martin, o 2 roky později Jan a v roce 1967 Magdaléna. Svě děti vychovávali ve víře, klidu a radosti, vždy je vedli k pokoře a kázni. Na své děti je Jan pyšný.

„Ve škole se vždy dobře učily, absolvovaly různé matematické olympiády. Díky tomu byly dokonce na střední školu přijaté bez přijímacích zkoušek.“

Jak Jan prožil rok 1989?

„No, chodil jsem manifestovat, zapojil jsem se do průvodu na Masarykově náměstí, s chutí jsem pozoroval, jak někteří obracejí kabát. Kdo byl dříve komunistou, už nebyl.“

Jan samozřejmě znal osobnost a dílo Václava Havla a po jeho nástupu do funkce prezidenta společně s ostatními volal: „Už je to tady!“ Doba, která nastala, byla podle Jana velice zajímavá. Sám velice četl, zajímal se o vše, co se kolem něj dělo, snažil se všemu porozumět. Změnu režimu vítal. Konečně nastala doba, kdy nikdo nebyl kvůli víře pronásledován. Důležitou změnou bylo i to, že Jan začal podnikat. Živil se jako soukromý projektant. Bylo to velice náročné, pracovní doba téměř nepřetržitá.

Tento velký tlak vydržel 10 let. Po 10 letech byl unavený. Přestal tedy podnikat a začal pracovat ve firmě Bosch.

„Šel jsem normálně k mašině, já se za práci nestydím.“ Velice brzy ale nastoupil na pozici technika a tuto činnost vykonával až do důchodu. Do důchodu odešel předčasně.

Onemocněl vzácným typem revmatismu.

Nyní si společně s manželkou užívá důchodu, rád čte, v kostele sv. Jakuba hraje na varhany. Největší radost mu dělají vnoučata Johana, Gabriela, Mikuláš, Alžběta, Mariana, Klára, Kateřina, Martin, Tereza, Ondřej, Lukáš a Filip.

**Nejen svým vnoučatům, ale celé mladé generaci
vzkazuje:**

„Nebud'te líní, bud'te zvědaví, nenechte se od nikoho oblafnout, všechno si prověřujte, sami si obrušujte závitý. Potom z vás se vyrostou kritičtí lidé.“

VÁŽENÝ PANE
ZACH, JSME
VELICE RÁDI,
ŽE JSME
MOHLI
ZPRACOVAT
VÁŠ ŽIVOTNÍ
PŘÍBĚH.
DĚKUJEME .